

AUSCHWITZ, *een reisverslag.*

schilderingen: Jeltje Hoogenkamp

kunstkapel van het Elisabeth Weeshuis Culemborg , april – mei 2026

Elk kunstwerk heeft een verhaal, een *geschiedenis*.

Van zien, beleving, zoeken, blootgeven, maken. De kunstenaar kiest intuïtief of weloverwogen. Vormgeving en kleur zijn het avontuur.

De voorgeschiedenis van deze expositie begint inktzwart. Alleen de naam al: Auschwitz.

Geen weldenkend mens kan de beelden aanzien. Liever kijken we weg.

In de zomer van 1985 bezoekt leraar geschiedenis Marco Baars het kamp voor het eerst. De indruk die het bezoek brengt hem tot een missie: *leerlingen het verhaal vertellen* ende gelegenheid bieden het kamp te zien. 27 reizen maakt hij met leerlingen van Lek en Linge. Meer dan duizend jonge mensen. De laatste jaren neemt hij foto's. Voor leerlingen die deze reis niet maken.

Het fotoboek Auschwitz-Birkenau Bezoeken is het resultaat. Concept en vormgeving: Tom Meerman, teksten van Eric van der Donk en Kees van der Zwaard. Mensen zijn nauwelijks zichtbaar. Alle aandacht is voor de onmenselijke setting.

In de Gelderlandfabriek, een passende sobere ambiance, komt een *indrukwekkende tentoonstelling*. De foto's van het boek, op groot formaat, in 15 thema's geordend. Coronatijden breken aan en fnuiken bezoek aan de expositie. De Grote Barbara Kerk van Culemborg biedt nieuwe kansen. De monumentale ruimte welft over 15 kabinetten met een intrigerende intimiteit.

De afbraak van de tentoonstelling is deprimerend.

Met zoveel zorg gemaakt, inzet van zovelen, herinneringen! De gemeentewerf als eindbestemming. Gelukkig vinden de 52 schotten (gammadeuren) hun weg. De foto's moeten er vanaf. Dat lukt lang niet altijd. Stapel van vernielde, gebutste, gescheurde en redelijk gave exemplaren. Uit een soort gène niet in de vuilcontainer maar naar de zolder!

Jeltje Hoogenkamp gaat er mee aan het werk. De staat van de foto's rijmt met het thema. Overall schemert die ondergrond er door heen. Is dit de manier om *'Auschwitz' te benaderen*.

Een illustratieve benadering blijkt onmogelijk. De schilder zoekt met eigen teken- en kleursysteem de kern. Tekens uit de geschiedenis worden opnieuw geladen

1. *Kleuren*: associatief gebruik, mistgrijs, bloedrood, sneeuw wit, inktzwart, hemelsblauw, goud, groen, oranje, geel, paars, bruin, oker, modderige, morsige en heldere tinten.
2. *Vormen*: rond is goddelijk, eeuwigdurend, vierkant: menselijk, aards, de zichtbare wereld, driehoek: morbide indeling voor ras, politiek, geloof, gender enz., ster: Davidsster, licht van dode sterren, J: Jood, O: Todesfabrik, zyklon B, no body left, X: vernietiging, Sjoa.
3. *Oog*: het is gezien/opgemerkt, geen oog dicht, spiedende oog van de kampbewakers
4. *Inkt- en verfspatten*: tranen, inktzwart, chaos
5. *Potloopstrepen/lijnen*: diagonaal, verticaal, horizontaal: raakvlakken/begrenzing/wanorde